

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
De heer dr. E.E.W. Bruins
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 22 oktober 2024

betreft Vragen over beleidsreactie zbo-evaluatie Commissariaat voor de Media

ons kenmerk 174969.01U

Geachte heer Bruins,

De leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief van 10 september 2024 met betrekking tot de beleidsreactie zbo-evaluatie Commissariaat voor de Media.¹ De leden van de fracties van de **BBB**, **GroenLinks-PvdA** en **D66** gezamenlijk, en **PVV** hebben naar aanleiding daarvan een aantal vragen en opmerkingen. De leden van de **SP**-fractie, de **PvdD**-fractie en het lid van de **OPNL**-fractie sluiten zich bij de vragen van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA en D66 aan.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB

Naar aanleiding van uw brief maken de fractieleden van de **BBB** zich grote zorgen over het functioneren van het Commissariaat voor de Media. De leden van de BBB-fractie willen daarom de navolgende vragen stellen om meer duidelijkheid te verkrijgen over het functioneren en de toekomst van het Commissariaat voor de Media.

De fractieleden van de BBB vragen zich af waarom het Commissariaat voor de Media nodig is, als iedere burger of organisatie kritiek kan uiten bij de betrokken mediaorganisatie, in media kritiek kan leveren of, wie zich echt benadeeld voelt, naar de rechter kan gaan.

De fractieleden van de BBB vragen of u kunt aangeven welke boetes het Commissariaat voor de Media de afgelopen jaren aan mediaorganisaties heeft uitgedeeld, en welke onderzoeken het heeft uitgevoerd. Hoeveel verandering denkt u dat deze boetes en onderzoeken bij mediaorganisaties teweeg hebben gebracht? Met andere woorden: hoe groot is het nut van het Commissariaat voor de Media?

De fractieleden van de BBB vragen of de *output* en *outcome* van het Commissariaat voor de Media volgens u de kosten waard zijn (10 miljoen euro per jaar en 62 medewerkers).

Een beperkt gedeelte van het toezicht van het Commissariaat voor de Media richt zich op het internet, aldus de fractieleden van de BBB. Is het Commissariaat voor de Media ondanks dit gegeven nog relevant, gezien de afname van kijkers en luisteraars naar de publieke omroep, en de enorme toename van het gebruik van internet, inclusief sociale media, van de laatste 10 tot 15 jaar?

¹ Kamerstukken I 2024/25, 25268, Y.

datum 22 oktober 2024

ons kenmerk 174969.01U

blad 2

De fractieleden van de BBB vragen zich af of het niet efficiënter is om de taak van het Commissariaat voor de Media over te dragen aan een andere toezichthoudende organisatie, zoals de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI; voorheen Agentschap Telecom) in Amersfoort. Hiermee zou ook meer nadruk gelegd kunnen worden op toezicht op internet-media. Zou de RDI, met een beperkte personeelsuitbreiding of -overname, niet een groot deel van het werk van het huidige Commissariaat voor de Media kunnen doen?

De Mediawet schrijft voor dat het Commissariaat voor de Media bestaat uit een voorzitter en twee of vier andere leden.² De fractieleden van de BBB vragen of u kunt uitleggen waarom er nu een voorzitter en maar één commissaris bij het Commissariaat voor de Media werkzaam zijn. Ook vragen deze leden of u niet van mening dat er voor goed toezicht beter vier dan twee commissarissen kunnen zijn.

De fractieleden van de BBB vragen of u, mede gezien het voornemen de publieke omroep te hervormen, de delen van de Mediawet die gaan over het Commissariaat voor de Media apart wilt evalueren, met het parlement wilt bespreken, en indien de resultaten hiertoe aanleiding geven, een wetwijziging wilt voorstellen.

Het Commissariaat voor de Media is gevestigd in Hilversum, zoals ook een groot gedeelte van de organisaties waarop het moet toezien. De vestigingsplaats is verplicht, aldus de Mediawet.³ De fractieleden van de BBB vragen of het volgens u niet beter zou zijn om toezicht te houden vanaf een locatie buiten Hilversum. Deze leden vragen ook of het niet beter is de vestigingsplaats uit de Mediawet te schrappen.

Het gedeelte van de Mediawet over het Commissariaat voor de Media is andersoortig dan de voorgaande delen. Dat geldt ook voor het gedeelte over het Stimuleringsfonds voor de journalistiek. De fractieleden van de BBB vragen of het volgens u niet beter zou zijn deze twee delen uit de Mediawet te halen. Zou u willen overwegen voor de beide organisaties elk een eigen, aparte wet te maken, zo vragen voornoemde leden.

Bij het Commissariaat voor de Media is slechts 32% van de medewerkers mannelijk, zo blijkt uit het Jaarverslag van 2023. De fractieleden van de BBB vragen of u bereid bent om bij de leiding van het Commissariaat voor de Media aan te dringen op een gelijke verdeling.

Volgens het Jaarverslag 2023 komen de medewerkers van het Commissariaat voor de Media bijna allemaal uit de (noordwestelijke) Randstad. De fractieleden van de BBB vragen of u het met deze leden eens bent dat het beter zou zijn als er veel meer medewerkers bij het Commissariaat voor de Media zouden werken die van buiten de Randstad komen. Wilt u hier bij de leiding van het Commissariaat voor de Media op aandringen?

De fractieleden van de BBB vragen of het juist is dat de voorzitter van het Commissariaat voor de Media lid is van de politieke partij BIJ1. Zo ja, bent u van mening dat dit niet bijdraagt aan het beeld van neutraal toezicht op de media? Zo ja, wilt u een voordracht doen voor een meer politiek neutrale voorzitter van het Commissariaat voor de Media?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van de GroenLinks-PvdA en D66

De fractieleden van **GroenLinks-PvdA** en **D66** stellen dat objectieve en onafhankelijke media, lokaal en (inter)nationaal, essentieel zijn om de betrouwbare en toegankelijke informatie te bieden die de basis vormt voor onze democratie.

² Artikel 7.3 Mediawet 2008.

³ Artikel 7.1 Mediawet 2008.

datum 22 oktober 2024

ons kenmerk 174969.01U

blad 3

In het eindrapport evaluatie Commissariaat voor de Media staat dat er zorgen zijn ontstaan over het voortbestaan van lokale en regionale media.⁴ Het verdwijnen van lokale media op lange termijn zorgt ervoor dat burgers onvoldoende op de hoogte zijn van wat er gebeurt in hun directe omgeving. Ook het waarborgen van lokale informatievoorziening raakt aan de taken van het Commissariaat voor de Media betreffende pluriforme en onafhankelijke nieuwsvoorzieningen van hoge kwaliteit. Regionale journalistiek zal getroffen worden door de btw-verhoging op de media. De fractieleden van GroenLinks-PvdA en D66 vragen hoe u gaat zorgen dat lokale en regionale nieuwsvoorzieningen blijven voortbestaan.⁵

Volgens het Digital News Report Nederland 2024 van het Commissariaat voor de Media zijn er zorgen over het toenemen van desinformatie.⁶ De fractieleden van GroenLinks-PvdA en D66 vinden dat er geen ruimte is voor desinformatie op de publieke omroep. Deze leden vragen welke concrete stappen er zullen worden genomen om desinformatie en *fake news* tegen te gaan. Hoe gaat u de rol van het Commissariaat voor de Media in het tegengaan van desinformatie versterken?

Het Commissariaat voor de Media houdt sinds juli 2021 toezicht op de naleving van de Gedragscode Integriteit Publieke Omroep. Uit een onderzoek naar de werkcultuur bij de publieke omroep van de Onderzoekscommissie Gedrag en Cultuur Omroepen bleek dat drie op de vier respondenten tussen mei 2022 en mei 2023 te maken hebben gehad met grensoverschrijdend gedrag.⁷ De fractieleden van GroenLinks-PvdA en D66 vragen welke strategie u hanteert opdat in het vervolg minder medewerkers met grensoverschrijdend gedrag geconfronteerd worden. Welke rol ziet de regering voor zichzelf weggelegd om de naleving te bevorderen?

In de brief geeft u aan dat het Commissariaat voor de Media nog dit jaar de meerjarenstrategie zal actualiseren en dat het met betrekking tot doeltreffendheid en doelmatigheid sinds 2023 een intern programma is gestart dat ten doel heeft de gegevens over toezicht meer gestructureerd vast te leggen, te analyseren, hierop te sturen en de resultaten daarvan zichtbaar te maken. Verder geeft u aan dat u sinds de evaluatie in gesprek bent met het Commissariaat voor de Media over de invulling van de aanbevelingen.

Voorts memoreert u dat in het hoofdlijnenakkoord is aangekondigd dat de publieke omroep wordt hervormd. U geeft daarbij aan dat bij een dergelijke hervorming een gedachtevorming over de rol van de toezichthouder hoort en dat u de komende maanden ideeën hierover nader zal uitwerken, waarbij het Commissariaat voor de Media zal worden betrokken. De fractieleden van GroenLinks-PvdA en D66 vragen of u kunt uiteenzetten op welke wijze het Commissariaat voor de Media wordt betrokken en op welke beleidsthema's.

De fractieleden van GroenLinks-PvdA en D66 hebben kennisgenomen van het rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (hierna WRR) "Aandacht voor media. Naar nieuwe waarborgen voor hun democratische functies". De WRR spreekt in zijn rapport van een transformatie van de informatieomgeving en wijst op twee brede ontwikkelingen, (1) de platformisering van de online publieke ruimte en (2) het bestaan van een nieuw (online) speelveld voor journalistieke media. De fractieleden van GroenLinks-PvdA en D66 vragen of u kunt aangeven of en, zo ja, op welke wijze het Commissariaat voor de Media op dit moment in staat is om op een toekomstbestendige wijze

⁴ KWINK Groep 2024, *Eindrapport Evaluatie Commissariaat voor de Media*, p. 16.

⁵ Gerritsen & Roes, 'Bedreigd regionaal nieuws is vitaal voor lokale democratie', *NRC*, 7 oktober 2024, geraadpleegd op: <https://www.nrc.nl/nieuws/2024/10/07/bedreigd-regionaal-nieuws-is-vitaal-voor-lokale-democratie-a4868455>

⁶ Commissariaat voor de Media 2024, *Digital News Report Nederland 2024*, geraadpleegd op: https://www.cvdM.nl/wp-content/uploads/2024/06/2031086-CvdM-DigitalNewsReport-2024_def.pdf

⁷ KWINK Groep 2024, *Eindrapport Evaluatie Commissariaat voor de Media*, p. 13.

datum 22 oktober 2024

ons kenmerk 174969.01U

blad 4

invulling geeft aan zijn toezichthoudende taak, daar waar het gaat om deze nieuwe ontwikkelingen. Is het Commissariaat voor de Media op dit moment voldoende geëquipeerd om toezicht te houden op deze ontwikkelingen en in het bijzonder of de wijze waarop dit in de praktijk plaatsvindt in overeenstemming is met bestaande wet- en regelgeving, waaronder mensenrechten?

Deze fractieleden lezen in het eindrapport zbo-evaluatie Commissariaat voor de Media dat uit de evaluatie van Rijnconsult in 2023 blijkt dat het Commissariaat voor de Media is gestart met het introduceren van vak- en projectgroepen en dat de vakgroep AI inmiddels van start is gegaan. Zij vinden het zorgelijk dat eerst in 2023 met deze vakgroep een aanvang is gemaakt, terwijl het medialandschap in brede zin al langere tijd gebruik maakt van AI. De fractieleden van GroenLinks-PvdA en D66 wensen graag gemotiveerd te vernemen op welke wijze het Commissariaat voor de Media zijn toezichthoudende rol zal invullen ten aanzien van deze nieuwe technologieën zoals generatieve artificiële intelligentie.

De fractieleden van GroenLinks-PvdA en D66 wensen voorts graag van u te vernemen of en, zo ja, in welke mate de vier hoofdaanbevelingen voor het regeringsbeleid, zoals geformuleerd in voornoemd WRR-rapport, door u worden meegenomen bij de gesprekken die u met het Commissariaat voor de Media voert ten aanzien van de implementatie van de aanbevelingen uit het eindrapport zbo-evaluatie Commissariaat voor de Media en tevens bij de aangekondigde hervormingen van de publieke omroep. Deze fractieleden vragen of u per aanbeveling onderbouwd kunt aangeven of en, zo ja, op welke wijze deze aanbevelingen van de WRR geagendeerd zijn in deze gesprekken met het Commissariaat voor de Media en tevens welke rol deze aanbevelingen zouden kunnen of moeten spelen bij de wijze waarop de Commissariaat voor de Media zijn wettelijke taken uitvoert. Geven deze aanbevelingen aanleiding tot aanpassing van beleid en/of regelgeving?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

In uw brief lezen de fractieleden van de **PVV** dat de publieke omroep zal worden hervormd en dat de rol van de toezichthouder daarin nader zal worden bepaald opdat het Commissariaat voor de Media zijn rol in de toekomst nog beter zal kunnen invullen. Dat een goed functionerende democratie goed geïnformeerde burgers nodig heeft en dat media, zowel commercieel als publiek, daarin een belangrijke taak hebben. Het Commissariaat voor de Media ziet erop toe dat het media-aanbod onafhankelijk, pluriform en toegankelijk is. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het Commissariaat voor de Media gaan streven naar een goed samenspel tussen toezicht en beleid.

De fractieleden van de PVV vragen of u kunt aangeven wat er wezenlijk zal moeten veranderen, bij met name de publieke omroep en in de toezichthoudende rol van het Commissariaat voor de Media, om de onafhankelijkheid, de pluriformiteit en toegankelijkheid van het media-aanbod optimaal te kunnen borgen.

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ziet met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangt deze graag binnen **vier weken** na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

Drs. Th.W. Rietkerk

Voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap